

havn, i Kjøbstæderne og paa Landet, kunde blive hjulpsne. Og da denne Anstalt staar under Statens Kontrol, og Staten naturligvis kan udøve denne Kontrol paa hvilken Maade den vil, kan jeg ikke se rettere, end at her er en Vej, man mulig kunde gaa. Jeg skal ikke fremsætte dette som et positivt Forslag, jeg nævner det kun eksempelvis som Noget, der kunde gøres. (Berg: Det er umuligt!) Det er muligt, at det ærede Medlem har den Mening, men dette er ikke afgjørende; Sagen fortjener i alt Fald nærmere Overveielse. Opkjøb af det antydede Instituts Obligationer kan lige saa vel finde Sted som Opkjøb af Kreditforænings-Obligationer. Men Hovedsagen er, at der gøres Noget i den her omhandlede Retning, og at det ikke bliver ved den fromme Ønske, som Finansudvalget har ladet det bero ved. At der er Krang til Stede, tror jeg, at jeg med det ærede Medlem (B. Holm), der sidder lige over for mig, tør antage for notorisk. Vi, der sidde her, træde jo i mere direkte Rapport til Befolkningen, vi vide bedre end det andet høje Thing, hvorledes det forholder sig med den, idet vi saa at sige staae i daglig Berøring med Befolkningen og langt bedre kjende dens Krang og Behov end det andet Thing. Det er derfor ganske naturligt, at vi i dette Thing kunde langt bedre Bæst, end de i det andet Thing kunde det. Den ærede Finansminister derimod har mange Kilder, hvorfra han kan søge Kundskab og Oplysning om de virkelige Forhold ude i Landet, og det undrer mig, at den ærede Finansminister ikke har benyttet de Kilder, han har, til at fæste sig paalidelig Kundskab i saa Henseende. Imidlertid er jo den ærede Finansminister ingenlunde stemt imod dette Forslag, tværtimod; Ministeren sagde, at naar det andet Thing kunde blive enigt med dette om Sagen, vilde han Intet have derimod. Om det er korrekt, at Ministeren stiller sig paa denne Maade eller ikke, eller om det ikke snarere er hans Sag at tage Initiativet, er et andet Spørgsmaal, som jeg ikke skal udtale mig om. — Der er endnu kun et Spørgsmaal, som jeg tillader mig at berøre ganske kort, da det ikke ligger praktisk for her, men dog har været Gjenstand for megen Diskussion, nemlig Spørgsmaalet om den fri og den bundne Rente. Alle synes at være enige om at gaa ud fra som noget Givet, at Penge er en Vare, og derfra slutter man saa rask væk, at denne Vare er undergIVEN de samme Regler som alle andre Varer. Denne Doktrin synes at være ligesom fastslaaet her i Thinget. Jeg veed ikke ret, om det er rigtigt at sige, at Penge er en Vare; denne Vare har i alt Fald den Forskjel fra alle andre Varer, at den er et almindeligt Omsætningsmiddel. Jeg kjender ikke nogen anden Vare, der har den samme Egenkab at være et almindeligt Omsætningsmiddel, og som Følge deraf er det et nødvendigt Middel til at kunne leve, altsaa et nødvendigt Middel for Alle. Derfor det

var saa, at Penge var en Vare, der er Gjenstand for Efterspørgsel og maatte have sin Prisforhøielse og Priensættelse som alle andre Varer, saa vilde man ikke kunne forklare sig det Fænomen, at „de, der tage Lager og ublu Rente“ som det hedder i Christian den 5tes danske Lov, til enhver Tid have været foragtede i den offentlige Mening. Dette vilde jo ikke kunne finde Sted, hvis det virkelig var saa, at Pengene var en Vare, som man kunde sætte sin Pris paa. Jeg tror, at Grunden til, at det saaledes ikke alene i Fortiden, men ogsaa i Nutiden, stemples som en slet og nedværdigende Handling, at besætte sig med Lager, vistnok ligger deri, at dette Omsætningsmiddel er saa nødvendigt for alle Mennesker, og at altsaa de, der benytte den Enkeltes Krang til dette Omsætningsmiddel, til at gjøre sig selv en ublu Fordel deraf, gaa ud over det, som en ærlig Kjøbmand bør gjøre, naar han sætter Prisen paa sine Varer. Formodentlig er det Grunden til, at Lager til alle Tider har været forbudt enten i høiere eller i ringere Grad. Naar nu Spørgsmaalet bliver om, hvorvidt man skal frigive Renten i faste Eiendomme eller holde den bunden som hidtil, da kan jeg i det Væsentlige være enig med det ærede Medlem for Veile Amts 3die Valgfreds (Th. Nielsen), og jeg støtter dette ikke saa meget paa Doktrin som paa Erfaring, idet nemlig de Lande, hvor Rentefoden har været aldeles fri, og hvor som Følge deraf Lagerkarle ere komne ind, jeg vil f. Ex. sige de østerrigiske Lande Galizien og tildels Ungarn, der er Forholdet i dette Dieblik og har i mange Aar været af den Beskaffenhed, at Bønderne, altsaa den besiddende Klasse i Landet, er fuldstændig i Hænderne paa den Klasse Mennesker, der benytter dem omtrent som Maltekøer og bruger dem til den forfærdeligste Lager. Den Indflydelse, dette har havt paa hele Befolkningen, ikke alene paa dens Moralitet, men ogsaa paa dens økonomiske Tilstand, er aldeles uberegnelig. Det er paa visse Steder der endog saaledes, at Bonden daglig maa laane f. Ex. ti Rigsdaler og betale dem tilbage med tyve Rigsdaler, i den Smag gaar det, og paa Grund deraf maa Bønderne naturligvis sælge deres Korn og øvrige Varer til Lagerkarlene for Spotpris. Det er navnlig Berlinere, som drive den Spekulation i disse Egne. Altsaa disse Tilstande skulle vi ikke ønske at komme ind paa heri Landet. Jeg tror, at saalange vi kunne holde de høje Renter borte fra de faste Eiendomme, saalange bør vi gjøre det. Det er imidlertid næsten ikke muligt, at ramme Lager i faste Eiendomme, saaledes som Lovgivningen og Praxis nu engang er; thi en Mand kan godt nøjes med 4 pCt. Rente nominelt og i Virkeligheden have over 20 pCt. derved, at han sælger Vedkommende Obligationer; det er en Trafik, som Alverden kjender, den bruges grumme meget. Altsaa, et Forbud i den Henseende er overordentlig vanskeligt at overholde